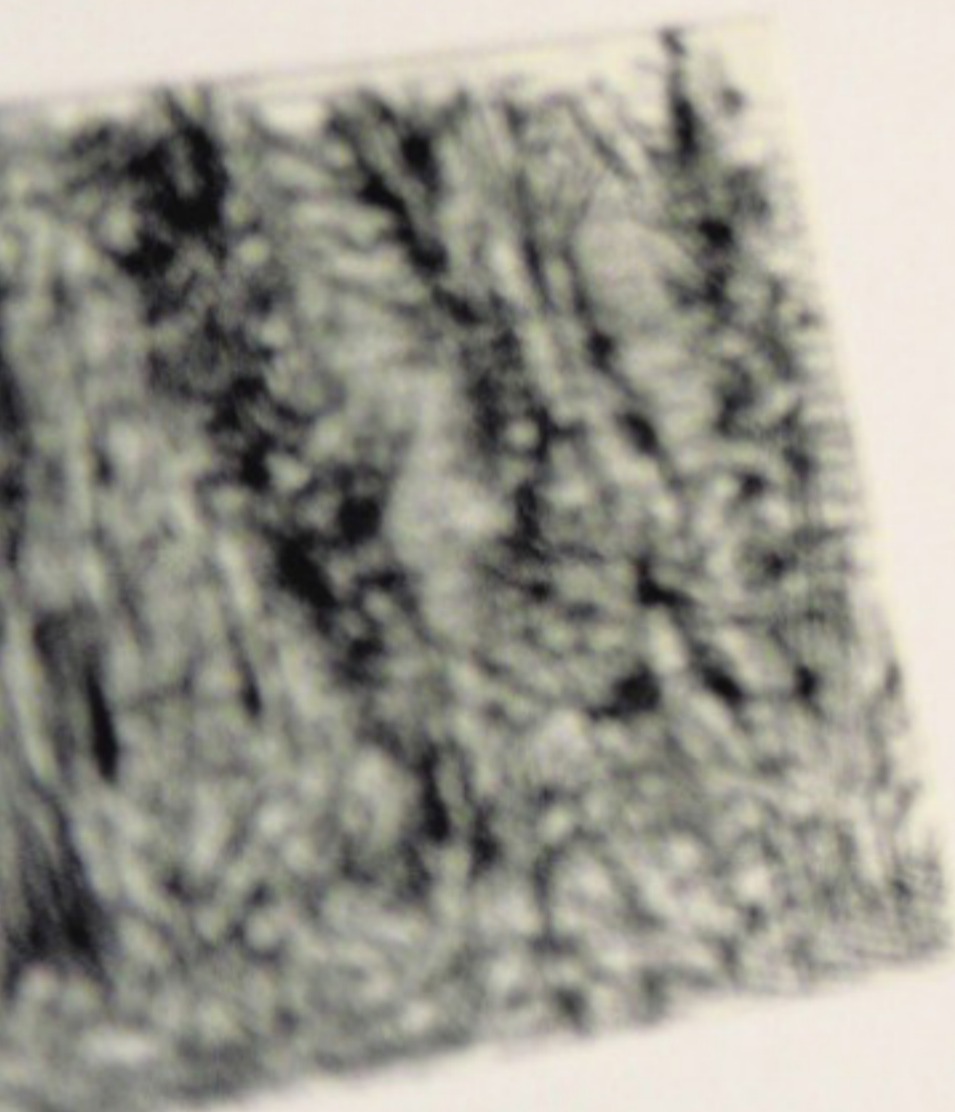

INTERVIEW

► Kees Stoop: „Ik probeer niet een sombere tekening te maken. Ik probeer ook niet een blij tekening te maken. Ik geef mijn dagboek. Meer kan ik niet.”

FOTO ANNAROMITA

‘Ik ben een huid vol ikken’

Bescheiden als hij is, stelt kunstenaar Kees Stoop niet graag zijn werk tentoon, maar nu hangen zijn indrukwekkende, vaak grote tekeningen in de Kunsthal Almelo. „Zeg nou eens wat je bent, dat kan toch niet?”

“

Wat het ‘het’ is, ik kan het niet benoemen. Maar het is er wel, of niet

Kees Stoop

Theo Hakkert

‘M’eteen maar naar het atelier”, stelt Kees Stoop (88) voor en hij loopt naar het aangenaam stille bijgebouw achter zijn woning, onderaan de Holterberg. Denk aan het opstapje. Hij verontschuldigt zich voor de rotzooi, maar die is er eigenlijk niet. Een tekentafel, een ingelijste houtskooltekening van een aantal boomstammen en een kachel die nog in ruste is.

Het domein van Kees Stoop. Hier werkt hij, zo mogelijk nog iedere dag. Hij heeft zijn hele leven getekend, als jongetje al, vóór de oorlog, in Werkendam. „Ik ben gereformeerd opgevoed en mijn eerste tekening was achter in de Bijbel, op het schutblad.” Hij glimlacht bij de mooie herinnering. „Twee voetballers. Mijn ouders lieten het staan, ze vonden het veel te leuk. Maar liever niet meer in de Bijbel. Ik kreeg een tekenboekje. Twee voetballers op een bank, grote noppen onder hun schoenen. Ik zou het nog na kunnen tekenen.”

Afgelopen maanden heeft hij minder kunnen tekenen dan hem lief is. De expositie in Almelo moest worden samengesteld. „Ik heb een enorme hekel aan tentoonstellen. Je loopt maanden van tevoren na te denken. Wat te selecteren? Zal ik dit laten zien of dat? Een ander pakt ze zo uit het rek, maar ik kan dat niet. Dus dan staat mijn werk voor 80 procent stil.”

U zou liever blijven werken.

„Dat is het enige waar het om gaat: je werk. Het prettige is dat ik het een keer aan de muur kan zien hangen. Dan kan ik er eens naar kijken. Niet even op de ezel of tegen de kachel, nee, aan de muur en zien of het iets is. Dat is waar ik voor tentoonstel.”

Dus puur voor uzelf.

„Niemand hoeft naar mijn werk te kijken. Niemand hoeft het mooi te vinden ook. Zo veel mensen, zo veel smaken. Ik lust niet elke dag rode kool.”

Natuurlijk is het aardig om van bezoekers te horen wat ze ervan vinden, maar de ervaring leert, zo vertelt Kees Stoop, dat hem meestal wordt gevraagd waar hij de tekening van een bosrand heeft gemaakt of wat hij ermee bedoelt.

Het brengt u niets?

„Nee. Op z’n tijd met iemand gedachten uitwisselen is fijn. Als het ergens over gaat.”

De tekeningen van Kees Stoop gaan zeker ergens over. Wie de grote zaal in de Kunsthal Almelo betreedt, ziet meteen links een groot, donker werk in houtskool: een stad in puin. Het heeft een merkwaardige actualiteit in de week na de verwoesting van Sint-Maarten, terwijl het al uit 2014 stamt. „Aanleiding waren beelden die ik zag uit Syrië. Zo zie je maar, het is altijd zo geweest. We vreten elkaar op, we maken het elkaar liefst zo moeilijk mogelijk.”

Wat gebeurt er op zo’n moment in uw hoofd?

„Ja, leg dat eens uit. Het moet een gruwelijke gebeurtenis zijn. Ik heb zelf de oorlog meegemaakt, veel ellende gezien. Ik was 11 toen de oorlog uitbrak. En nu? Leren we ooit eens iets? Ik denk het niet. Denk aan de Balkanlanden, die toch een hele tijd in vrede hebben

geleefd. Onder Tito nota bene. Moeten we een dictatuur hebben om een beetje mens te mogen zijn? Ik ben er bang voor. We hebben een sterke hand en een wijze leiding nodig. Ik durf het bijna niet hardop te zeggen.”

Hij komt zelf terug op de vraag. „Mijn hoofd is vaak een mallemolen. Ik denk nooit aan één ding, ik denk altijd aan 100 dingen tegelijk. En dan kom je bij de eeuwigdurende vraag wie je bent en wat je bent en hoe je handelt in je leven. Dat is niet simpel te beantwoorden.”

Dat gebeurt iedere keer weer?

„Ik denk het wel. Ik werk heel vaak uit mijn hoofd. Het voorbeeld zit in je hoofd. Het maakt zich dan zelf. Ik ben toevallig de man die het houtskool of het penseel hanteert. Het had ook door een ander gemaakt kunnen worden, als die het in zijn hoofd had gekregen.

Is dat zo?

„Dat weet ik niet.”

Hij weet niet wat er in het onderbewuste gebeurt, voegt hij er aan toe, bij een creatieve uitbarsting. „Ik ben altijd weer de meest verbaasde van iedereen. Het valt in je nek en is er opeens.”

Zoals liedjesschrijvers zeggen: ik pluk ze uit de lucht.

„Dat is het. We weten niet waar het vandaan komt. Het is een geweldig avontuur, iedere keer weer.”

Hij wijst naar een spreuk op de deur. Waarop hij schreef: ‘Wacht u voor de kunst’. Eens wat anders dan voor de hond.

„We moeten niet aan kunst doen. Dan zijn we verloren. Dan gaan we kunstmatig doen. Ik weet niet wat kunst is. Het is ook niet uit te leggen wat kunst is, door niemand, geloof ik. Een tekening moet geluid geven. Je moet er naar kunnen luisteren. Zoals je muziek zou moeten kunnen zien.”

Hoort u de geluiden van uw oude tekeningen?

„Van een gedeelte wel.”

Zijn dat de goede?

„Dat denk ik. Daar heeft ‘het’ je te pakken. Als je ‘het’ te pakken wilt hebben, dat gaat niet. Morgen ga ik een goed schilderij maken. Niks morgen, niks schilderij. Je zit vol leegheid op je stoel, het begint te onwerven in je brein en je begint te schilderen. Het ontstaat, het is er, je kunt er niks aan doen. Het klinkt aanstellerig, maar ik kan het

niet anders zeggen. Zodra je je voorneemt kunst te maken, ben je verkeerd. Het ding maakt zichzelf. Het berust allemaal op toeval. Je weet wel waar je heen wilt, maar er zijn 500 wegen links en rechts.”

Zoals hij ook niet één iemand is, zegt hij, maar wel 400. Waarbij hij Hans Andreus citeert, de dichter met wie hij nog heeft gecorrespondeerd: *‘Ik wou dat ik wist wie ik was, maar al zie ik mij helder als glas, dan zie ik vierhonderd personen verwonderd te kijk lopen onder het glas.’*

„Zeg nou eens wat je bent, dat kan toch niet? Ik ben een huid vol ikken. Ik ben met z’n allen.”

Naar Holten kwam hij 55 jaar geleden, nadat hij de academie in Antwerpen had doorlopen. Zijn leermeester nam hem mee voor een week schilderen en tekenen. „We sliepen bij een boer in het hooi. Geweldig.” De liefde op het eerste gezicht voor het coulisselandschap werd er een voor de eeuwigheid.

U móet nog steeds?

„Zoals er een writers’ block is, is er ook een painters’ block. En dan geloof je meteen nergens meer in. Het is op, het is voorbij, het is altijd al rotzooi geweest - dat idee. Met een klein stukje papier met zes lijnen erop, ben je de volgende dag intens gelukkig. Dat grenst aan het krankzinnige.”

Is dat onzekerheid of wat is het?

Kees Stoop is lang stil. „Ik loop mijn hele leven al op een heel dun laagje ijs. Eén verkeerde stap en je gaat erdoor.”

De angst dat het niet meer lukt?

„Ja, dat het op is. Dan zeggen mijn vrienden en collega’s plagend: het is zeker weer op bij je. Nu is het echt op, zeg ik dan. En de volgende dag begin ik weer te werken en is dat vreemde ‘het’ er weer. Wat het ‘het’ is, ik kan het niet benoemen. Maar het is er wel, of niet.”

En nu werkt u tegen de bevestiging dat het niet meer lukt?

„Angst is het enige. *‘Angst laat niet los. Men kijkt zijn spiegel aan.’* Dat is ook van Hans Andreus.”

Maar het is prachtig wat in Almelo hangt. U zult toch ook vinden dat het goed is.

„Ik ben er heel blij mee. Zo arrogant ben ik dan maar.”

Waarop hij, meteen relativerend, J.C. Bloem citeert: *‘Is dit genoeg; een stuk of wat gedichten, voor de rechtvaardiging van een bestaan?’*

„We moeten ons best doen. Maar dat kan niet. We kunnen ons best niet doen. Het is ja of nee. En als het nee is, is het nee. Ook al doen we nog zo ons best, dan vertikt het om ja te worden. Het ligt buiten mij.”

Werken met houtskool, dat wordt het bijna vanzelf pessimistisch.

„Ik ben geen feestneus. Ik zie de toekomst niet blij tegemoet, absoluut niet. Als je ziet hoe we de aarde behandelen. De permafrost die verdwijnt, de vervuiling van alles, de uitputting waar we met z’n allen ons uiterste best voor doen. *Trotzdem* gaan we rustig door. Die melancholie zit in mij. En die uit zich op natuurlijke wijze. Ik probeer niet een sombere tekening te maken. Ik probeer ook niet een blij tekening te maken. Ik geef mijn dagboek. Meer kan ik niet. Maar ik kan enorm genieten, hoor. Gelukkig wel.”

CV

Kees Stoop Beeldend kunstenaar

- 1929: geboren in Werkendam.
- 1955: Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen.
- 1961: vestigt zich met zijn vrouw Ans in Holten.
- Het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam heeft 150 tekeningen van Kees Stoop in bezit.
- Burgerlijke staat: alleenstaand

- Tentoonstelling: Kees Stoop - *De late jaren*. Indigo - Kunsthal Hof 88 Almelo, Elisabethhof 6. Dinsdag tot en met zondag van 13.30 tot 17.00 uur. Tot en met 5 november.